

Koncepce rozvoje Střední školy, základní školy a mateřské školy pro zdravotně znevýhodněné, Brno, Kamenomlýnská 2

na roky 2024-2029

1. Úvod

Předkládaná koncepce slouží jako neustále se vyvíjející návrh dalšího směřování naší školy a napomáhá především zvýšení kvality výchovy a vzdělávání pro zdravotně znevýhodněné děti a žáky, které je školou poskytováno s maximální možnou odbornou péčí. **Základním rysem koncepce je naprostá otevřenost školy.** Koncepce se proto opírá o následující myšlenky:

„Učit se poznávat, učit se jednat, učit se žít společně a učit se být.“

„Vzděláváme pro život, vzděláváme s individuální péčí.“

Koncepci školy jsem vytvořila na základě vyhodnocení uplynulých šesti let funkčního období na pracovní pozici ředitelky školy, kterou jsem zastávala. V předkládané práci se na toto období snažím navázat.

Škola, v níž působím a ráda bych i v následujícím funkčním období působila jako ředitelka školy, se skládá z pěti útvarů: mateřská škola, základní škola (součástí je základní škola speciální), střední škola (součástí jsou tři maturitní obory a tři obory zakončené závěrečnou zkouškou), školní družina a klub, internáty ZŠ a SŠ, SPC pro zrakově postižené a zázemí pro výše uvedené útvary školy (školní jídelna, výdejna).

Pro školy, školní družiny a klub i internát představují východisko pro naplňování vzdělávacích a výchovných cílů následující školní vzdělávací programy:

- **Mateřská škola:** ŠVP pro předškolní vzdělávání DOTEKY.
- **Základní škola:** Veselá škola a ŠVP základní školy speciální MOZAIKA.
- **Střední škola:** Masér sportovní a rekondiční, Sociální činnost, Obchodní akademie, Rekondiční a sportovní masér, Pečovatelství a Prodačské práce.
- ŠVP školní družiny, ŠVP školního klubu, ŠVP internátu ZŠ a SŠ.

2. Vyhodnocení minulých šesti let funkčního období (2018-2023)

2.1. Pedagogická oblast

Užívání metody **Reuvena Feuersteina**, která rozvíjí stěžejní kognitivní schopnosti žáků, se uplatňuje především v rámci předmětu Speciální péče, jenž je vyučován na střední škole. Aplikovaná metoda spočívá na principech výuky v souvislostech a na základě získávání vlastních zkušeností, díky čemuž zvyšuje efektivitu učení a odstraňuje u žáků strach z neúspěchu. Na základní škole se pak dle plánu velmi dobře uchytil trénink jazykových schopností podle **Elkonina**.

Na střední škole došlo v souladu s plánem, který mimo jiné reagoval na zájem uchazečů o vzdělávání, ke změně oboru Prodavač „H“ na obor Prodavačské práce „E“.

Další vizi školy představovala snaha o aktivní směřování žáků ke sportu. V letošním školním roce bylo zahájeno jednání s Katedrou aplikovaných pohybových studií Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, při kterém proběhlo výběrové řízení na pracovní pozici konzultanta APA. Bylo ujednáno, že vítěz výběrového řízení posílí tělesnou výchovu, v jejímž rámci bude pracovat především s žáky se zrakovým znevýhodněním v rámci celého Jihomoravského kraje.

2.2. Materiálně technická oblast

Plány rekonstrukce internátu ZŠ, SPC pro zrakově postižené a stavba propojovacího koridoru mezi budovami B2 a B3, byly úspěšně ukončeny. Výše uvedené zrekonstruované prostory jsou již v plném provozu.

Nad rámec plánu se v celém areálu škol a školských zařízení podařilo vybudovat nový zabezpečovací systém s možností pořízení ISIC, ITIC a ALIVE karet propojených na školní informační systém Edookit a stravovací software Z-ware. Napojení zabezpečovacího systému školy s výše uvedenými systémy umožňuje efektivnější kontrolu nad pohybem osob v areálu školy. Žákům, kteří ukončí školní docházku, či zaměstnancům, jejichž pracovní poměr ve škole zanikne, může být ihned znemožněn vstup do jakýchkoli prostor areálu.

2.3. Ekonomická oblast

Pro ekonomickou oblast zahrnoval plán realizaci auditu pronajatých prostor školy a vytvoření efektivnějšího systému využívání pronájmů. Cíl byl splněn, škola v současné době pronajímá veškeré neobsazené prostory, které má k dispozici. Navíc přibyl i pronájem tělocvičny na střední škole.

V plánu také bylo posílit doplňkovou činnost za zapojení uskutečňovaných kurzů pro pedagogické pracovníky. I tento cíl byl splněn. Škola získala akreditaci na dva kurzy: **Využívání pomůcek ve vzdělávání žáků s těžkým zrakovým postižením a Využívání pomůcek ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.** Kurzy škola pořádá pod vedením lektorek z řad našeho pedagogického sboru, které patří mezi zkušené speciální pedagožky s dlouholetou praxí a poskytují odborné rady a kompenzační pomůcky učitelům z běžných škol, v jejichž třídách se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. První kurzy na škole již proběhly.

Dalším plánem bylo pokračování v žádostech o finanční příspěvky ze stran rozmanitých nadací, jejichž realizaci škola vykonává pravidelně. Díky žádostem jsme v současné době získali finanční prostředky z Nadačního fondu Českého rozhlasu Světluška, které byly využity na koupi Braillovské tiskárny, nového vybavení pro výuku tělesné výchovy (posilovna, tělocvična) a na nový lymfodrenážní přístroj, se kterým budou pracovat žáci studující masérské obory.

2.4. Oblast personální

Plánem bylo zajistit plnou kvalifikaci a odbornost pedagogického sboru. Vzhledem k přirozené fluktuaci zaměstnanců realizace naráží na své hranice, jelikož někteří kvalifikovaní pedagogové pracovní pozice opouštějí a nové nemůžeme na trhu práce získat. Přesto však v rámci své funkce dbám na to, aby kvalifikovanost i odbornost pedagogického sboru dosahovala vysoké úrovně.

2.5. Oblast kontrolní a řídicí

V oblasti kontrolní a řídicí plán usiloval o vybudování organizační struktury, která by byla pro chod školy co nejefektivnější. Za šest let řízení škol a školského zařízení jsem navýšila počet užšího vedení školy o dva zástupce, díky čemuž se řízení systematicky rozložilo. Zvolený systém se ukazuje jako plně funkční a velmi efektivní.

Plánovanou kontrolní činností jsem usilovala o zvyšování kvality pedagogické práce, zlepšování chodu školy a vytváření příznivého klima školy, což se mi podařilo. Pravidelně realizované hospitace se zaměřují na předem stanovené téma, které vyplývá z nedostatků zjištěných v minulých školních letech. Hospitační činnost probíhá nejen ze strany zástupců škol a ředitelky školy, ale také ze stran pedagogických pracovníků. Hospitace se uskutečnily i mezi školami zřízenými dle § 16, odstavce 9 za účelem sdílení zkušeností dobré praxe.

2.6. Oblast informačních systémů a kontaktů s veřejností

Plánem bylo pravidelně aktualizovat a modernizovat webové stránky školy tak, aby poskytovaly ucelené a pravdivé informace o škole. Webové stránky školy jsou zcela nové a odpovídají všem momentálním požadavkům. Stránky školy byly obohaceny o virtuální prohlídku školy, která je zajímavá nejen pro rodiče uchazečů, ale i samotné uchazeče o studium na naší škole.

Plán spolupracovat s tranzitním programem Agapo, o.p.s. a nevládní neziskovou organizací Rytmus, jejichž posláním je podporovat aktivní začlenění lidí se zdravotním postižením nejen do volnočasových aktivit, ale i na trhu práce v Brně a okolí, je naplněn. Oba spolky pomáhají absolventům střední školy v nalezení uplatnění ve světě práce.

Škola měla v plánu pokračovat jako centrum metodické podpory, zároveň ukončila svoji činnost v projektu iKAP JMK I, na kterou ihned navázala činností v projektu **Implementace DZ JMK**. I nadále pracuje jako Centrum Metodické Podpory (CMP) a poskytuje metodickou podporu učitelům z běžných škol, kde se vzdělávají žáci se zrakovým znevýhodněním.

2.7. Mimoškolní aktivita

Cílem bylo udržet rozmanitost v zájmovém vzdělávání žáků školy, což bylo dodrženo. Zájmová činnost se rozšířila o turistický kroužek.

Nepodařilo se mi zřídit původně plánovanou půjčovnu kompenzačních pomůcek v SPC pro zrakově znevýhodněné či zřídit na škole plánované centrum pro Schowdown.

3. Plány na roky 2024–2029

3.1. Pedagogická oblast

Jelikož se metoda **Reuvena Feuersteina** osvědčila, je i nadále personálně zajištěno pokračování její realizace. Výše zmiňovanou metodu plánuji rozšířit i na základní školu. Dále chci na základní škole podporovat trénink jazykových schopností podle **Elkonina**, proto jsou kolegyně v současné době zapsány na pokračující kurz. Cílem je dbát na rozvoj komunikačních dovedností především u žáků základní školy, a to napříč všemi předměty.

Předmět Speciální péče je velmi dobře nastaven a funguje na všech druhých škol. Vzdělávací obsah je zaměřen na překonávání nebo zmírnění důsledků postižení žáka a je individuálně uzpůsoben potřebám každého jedince s ohledem na doporučení žáka ze školského poradenského zařízení. Mým plánem je zavedení elektronického systému předmětu Speciální péče na sdíleném úložišti školy, do kterého bude možno zaznamenávat individuální náplň práce s žákem a vyhodnocovat jeho pokrok.

Další plán pro následující roky představuje nastavení systému srovnávání výsledků vzdělávání žáků, využití externích nástrojů pro hodnocení výsledků vzdělávání na základní i střední škole a analyzování učebních úloh, ve kterých žáci střední školy při maturitní zkoušce nejvíce chybují. Vyhodnocené chyby budou sloužit jako vodítko pro vymezení oblastí, kterým je třeba ve výuce věnovat pozornost a procvičit je.

Ve výuce všech druhů škol se chci zaměřit na sebehodnocení žáků, které vede k plánování dalšího učení.

3.2. Materiálně technická oblast

Rozvoj této oblasti je mojí největší vizí pro následných šest let a zahrnuje vilu, která se nachází v areálu škol SŠ, ZŠ a MŠ pro zdravotně znevýhodněné. Nyní je nutné stav nemovitosti vyřešit, jelikož se postupně stává nebezpečnou pro naše žáky i pracovníky školy, kteří se pohybují na zahradě v areálu školy.

Rekonstrukce vily bude finančně velmi nákladná a je nutné počítat se spoluúčastí MŠMT na financování této rekonstrukce. Ve vile plánuji zřídit **Vzdělávací centrum Kamenomlýnská**. Posláním vzdělávacího centra spatřuji v poskytování vzdělávacích, intervenčních a poradenských služeb dětem a žákům se speciálními vzdělávacími

potřebami napříč vzdělávacími programy a proudy, jejich rodičům, a zároveň i pedagogickým pracovníkům a vysokoškolským studentům pedagogických oborů.

Vzdělávací centrum Kamenomlýnská představuje místo pro rozvoj a učení na všech úrovních vzdělávání, od předškolního vzdělávání, přes základní až po střední úroveň vzdělávání. Považuji za důležité pracovat na propojení složky edukační, výchovné a intervenční. Cílem plánovaného vzdělávacího centra je tak nejen poskytování odborné speciálně pedagogické a psychologické podpory dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také poskytování možností dalšího odborného vzdělávání jejich pedagogům a vytvoření prostoru vybízejícího k hledání možností, jak rozvíjet nejenom své žáky, ale také své osobní a profesní schopnosti.

Pro oblast předškolního vzdělávání se jeví jako efektivní realizace tzv. edukativně stimulačních skupinek. Tento formát intervencí je již dlouhodobě osvědčeným způsobem, jak podpořit rozvoj jednotlivých oblastí psychomotorického vývoje a zejména pak tréninku specifických dovedností a schopností potřebných pro zahájení povinné školní docházky. Nabídku Vzdělávacího centra pro předškolní věk bych dále cílila na rozvoj sensorické integrace a motorických dovedností, které tvoří základní stavební kameny úzce související s pozdější školní úspěšností.

V souvislosti **s přechodem dětí z předškolního vzdělávání na první stupeň základního vzdělávání** spatřuji u dětí potřebu cílené podpory v oblasti vizuomotorické koordinace, jejíž úroveň se následně odráží v procesech čtení a psaní, ale také v dalších aktivitách souvisejících s jemnou a hrubou motorikou a celkovou koordinací dítěte. V nabídce centra by byly také kurzy pro děti s poruchami binokulárního vidění, zaměřené na rozvoj problémových oblastí ještě před nástupem do základního vzdělávání.

Pro období základního vzdělávání vnímám jako efektivní na počátku školní docházky zaměřit pozornost na celkový rozvoj žáků, zvláště v oslabených dílčích oblastech, jejichž správné fungování je předpokladem pro schopnost osvojit si čtení, psaní, počítání a jiné akademické dovednosti. Dále jsem se rozhodla zacílit na možnou mezeru, která souvisí se závěrem základního vzdělávání, a to výběrem vhodné střední školy. Se správnou volbou souvisí i příprava na přijímací zkoušky u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, konkrétně u žáků se zrakovým znevýhodněním. Ve spolupráci se Speciálně pedagogickým centrem pro zrakově postižené, které je zřízené při naší

škole, vnímám důležitost a potřebnost tohoto typu intervencí. Dané přípravné kurzy by zahrnovaly přípravu na konání přijímací zkoušky, práci se zkušební dokumentací, využívání kompenzačních a speciálních pomůcek a zejména pak metodickou podporu, která by propojovala jak žáky, tak jejich rodiče a pedagogické pracovníky.

V navazující úrovni **středního vzdělávání** bych realizovala obdobu výše zmíněných kurzů zaměřených na přípravu na maturitní zkoušku. Pro zachování posloupnosti a návaznosti poskytované podpory by stávající cílovou skupinou byli žáci se zrakovým znevýhodněním. Přímá činnost by obsahovala tzv. přípravnou část, která by se zaměřovala na práci s upravenou dokumentací, využíváním potřebných kompenzačních a jiných speciálních pomůcek.

Pro období středního vzdělávání a základního vzdělávání v ZŠS vidím inovaci ve zbudování tréninkového bytu ve vile. Tréninkový byt by pomohl žákům se speciálními vzdělávacími potřebami střední školy, konkrétně oborů Pečovatelské služby a Sociální činnost rozvíjet a následně získávat praktické dovednosti při sebeobsluze a při každodenních běžných činnostech. Jde nejen o nácvik sebeobslužných činností v reálném prostředí bytu, ale i následné uplatnění dovedností u klienta v jeho domácím prostředí. Tréninkové byty by dále sloužily žákům Základní školy speciální v pracovních činnostech, kde je jednou ze stěžejních oblastí ve vzdělávání žáků s mentálním postižením získání manuálních dovedností a návyků při samostatném způsobu života. Vzdělávání v tréninkovém bytě pomůže žákům se speciálními vzdělávacími potřebami středních i základních speciálních škol k snazšímu přechodu k nezávislému způsobu života.

Pro pedagogy, pedagogické pracovníky v pomáhajících profesích, vysokoškolské studenty pedagogických oborů a rodiče dětí a žáků se SVP bude Vzdělávací centrum Kamenomlýnská nabízet řadu vzdělávacích akcí s možností praktického nácviku, besed a diskuzí zaměřených na komplexní přístup k problematice vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Část výše zmiňovaných akcí a kurzů bude placená, tréninkový byt bude k dispozici i jiným středním školám s obdobně zaměřenými obory za úplatu, dále bude Vzdělávací centrum Kamenomlýnská nabízet i možnosti pronájmů některých prostor ke konání reprezentativních i jiných akcí pořádaných Jihomoravským krajem, odborem školství, čímž bude Vzdělávací centrum Kamenomlýnská finančně samostatné. Momentální návrh financování rekonstrukce vily vychází z výzvy na

energetické úspory památkově chráněných budov v rámci Modernizačního fondu, z výzvy z Operačního programu Životní prostředí a z výzvy č. 96 IROP zaměřené na školské poradenské zařízení, speciální vzdělávání a střediska výchovné péče. Z vlastních zdrojů plánujeme našetřit na realizaci projektů, což se nám již podařilo. V dalších letech se chceme z úspor podílet na spoluúčasti.

3.3. Ekonomická oblast

Hospodařit s vyrovnaným rozpočtem a zabezpečit hospodárny provoz na všech útvarech představuje můj další zásadní cíl, který umožní postarat se o kvalitní chod doplňkových činností školy vedoucí k tvorbě lepšího hospodářského výsledku. Mám v plánu udržet veškeré nastavené doplňkové služby. V současné době jednám s vyšší odbornou školou o dlouhodobém pronájmu učeben v obdobích víkendu, v jejichž rámci bude probíhat kombinovaná forma studia předškolní a mimoškolní pedagogiky. Spolupráce nemusí spočívat jen v posílení naší doplňkové činnosti, ale také v poskytování praxí studentům vyšší odborné školy za následného využití nabídky jejich studijních programů pro naše pedagogické pracovníky.

Dále se chci aktivně zapojovat do výzev a projektů, vyhledávat je a získávat tak další potřebné finanční prostředky pro činnost školy. I nadále hodlám oslovovat nadace, a především zachovat spolupráci s Nadačním fondem Českého rozhlasu Světluška. Cílem je ze získaných finančních prostředků zajišťovat služby nebo kompenzační pomůcky pro zdravotně znevýhodněné děti a žáky školy a se stejným cílem smysluplně využívat případné sponzorské dary.

3.4. Oblast personální

Mým cílem je pečlivě se zabývat personálními podmínkami vzdělávání a dbát na kvalifikovanost a odbornost jednotlivých pedagogických pracovníků. Jejich případná chybějící kvalifikace nebo odborná způsobilost nebude mít díky dobře nastavené metodické podpoře ve škole žádný negativní vliv na vzdělávání. Dalším cílem je vytvářet pedagogickým pracovníkům, kteří nenaplnují kvalifikovanost či odbornost, odpovídající podmínky pro úspěšné získání požadovaného vzdělání či jeho doplnění.

3.5. Oblast kontrolní a řídicí

Momentální organizační struktura školy, kontrolní a řídicí systém je ve vyhovujícím a plně funkčním stavu a podporuje efektivní způsob řízení školy. Kompetence k řízení

jednotlivých útvarů školy jsem rovnoměrně a účelně rozdělila mezi pět zástupců. Tito vedoucí pracovníci jsou prostřednictvím porad a sdíleného informačního systému obeznámeni se všemi podstatnými záležitostmi. Upřednostňuji participativní a kooperující přístup, který následně hodnotím prostřednictvím zpětné vazby v otevřené komunikaci mezi členy vedení školy, ale i v rámci celého pedagogického sboru. V této oblasti nemám žádný plán na změnu, jelikož současný systém efektivně funguje.

Za důležitou součást kontrolní oblasti považuji hospitační činnost. Nyní mám v plánu postupně se věnovat tématům: práce s informacemi ve výuce, rozvoj kritického myšlení ve výuce, používání kooperativního způsobu práce ve výuce a diferenciaci učiva vzhledem k rozdílným vzdělávacím potřebám žáků. Na výše uvedené činnosti se zaměří práce pedagogů i v rámci předmětových komisí.

3.6. Oblast informačních systémů a kontaktů s veřejností

Mám v plánu pravidelně aktualizovat webové stránky školy o nové informace, které by měly být směřovány především žákům a jejich rodičům, potencionálním žákům školy, zaměstnancům i široké veřejnosti. Cílem je pravidelně kontrolovat využívání stránek, aktuálnost informací a provoz školního informačního systému.

Jako škola se dále musíme zapojovat do veletrhu středních škol, působit na akcích Bílá Pastelka, Světluška či Tmavomodrý festival. Škola se musí i nadále prezentovat na vánočních trzích a soutěžit na veletrhu fiktivních firem. Velmi důležité je mít dobře připravené Dny otevřených dveří a pořádat sportovní akce ideálně i na mezinárodní úrovni. Ohledně sportovních akcí máme v plánu účastnit se či organizovat akce: soustředění v Goalballu (kolektivní míčový sport), soutěž Showdownu (aplikovaný stolní tenis), celorepublikové soustředění v běžeckém lyžování, soutěž v plavání, sportovní hry pro zrakově postiženou mládež a celorepublikové soustředění v atletice, plavání a Goalballe. Cílem je účastnit se různých dalších soutěží, které jsou pro naše děti a žáky dosažitelné.

Je nutné stále prezentovat školu včetně jejího zapojení do sociálních sítí. Nyní máme facebookové stránky školy, které jsou určené ke komunikaci žáků i rodičů žáků a současně představují místo ke sdílení fotografií ze společných akcí. I nadále se budeme snažit navázat komunikaci se zahraničními školami stejného typu. Spolupráci jsme v minulosti realizovali formou projektu TaTaBook, mluvicí dotyková kniha, a budeme pokračovat v dalších příležitostech.

Mezi důležité kontakty s veřejností patří v mých úvahách i pokračování jako fakultativní škola, která každoročně realizuje pro studenty Masarykovy univerzity v Brně a Univerzity Palackého v Olomouci odbornou praxi v oboru speciální pedagogika. SPC pro zrakově postižené také výrazně posiluje zahraniční kontakty s veřejností, a to především díky spolupráci s dánskou poradenskou organizací na tvorbě sdílené knihovny Sensus Library, kterou využívají všechny SPC pro zrakově postižené v ČR. Naše SPC je hlavním administrátorem a zodpovídá za kvalitu nahraných dokumentů. Kontakt s veřejností SPC pro zrakově postižené navazuje i při každoročním setkávání firem, žáků, rodičů žáků a odborné veřejnosti u nás ve škole, které je realizováno na téma: aktuální kompenzační pomůcky pro zrakově postižené. Výše uvedené kontakty s veřejností mám v plánu udržet a dle možností a příležitostí navazovat nové.

3.7. Mimoškolní aktivita

Cílem je dále udržet a rozvíjet nastavené zájmové činnosti.

4. Závěr

Cílem je poskytnout žákům se zdravotním znevýhodněním (se speciálními vzdělávacími potřebami) kvalitní všeobecné i odborné vzdělání na takové úrovni, aby se žáci byli schopni zařadit do běžného pracovního procesu, do samostatného způsobu života a byli schopni zvládnout svůj handicap. Škola má v plánu nadále individuálně přistupovat ke každému žákovi, rozvíjet jeho schopnost poznávat, učit se jednat, učit se žít společně, samostatně myslet, rozhodovat se a projevovat svůj názor. Snažíme se vytvořit pro naše děti a žáky na škole takové prostředí, ve kterém se budou cítit bezpečně a dobře, budou zde schopni navázat nejdříve kamarádské a později třeba i citové vazby. Důležitým cílem školy je také vytvořit zajímavé a dobré pracovní prostředí pro pedagogické pracovníky, ve kterém budou rádi pracovat.

Hlavním pilířem koncepce této i minulé je **otevřenost školy**, a to nejen ke všem účastníkům vzdělávání, ale i k odborné veřejnosti. Chci nejen v celém areálu vychovávat a vzdělávat děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také umět předat zkušenosti, metody, pomůcky a rady.

Ing. Soňa Šestáková